

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

О.Л. Рябченко

Програма і робоча програма навчальної дисципліни

«Культурологія»

для студентів 1 курсу за напрямками підготовки 6.070101 –
«Транспортні технології (за видами транспорту)»

ХАРКІВ ХНАМГ 2009

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Культурологія» для студентів 1 курсу за напрямками підготовки 6.070101 – «Транспортні технології (за видами транспорту)» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: О.Л. Рябченко; – Х.: ХНАМГ, 2009. - 30 с.

Укладач: завідувач кафедри історії та культурології, канд. іст. наук, доц.
О.Л. Рябченко

Рецензент: к. філос. наук, доц. Г.Г. Фесенко

Наведені програма і робоча програма навчальної дисципліни, їх зміст за змістовими модулями й темами. Включено плани лекцій і практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, контрольні запитання і критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано кафедрою історії та культурології, протокол засідання
№ 1 від 27 серпня 2009 р.

Зміст

	стор.
Вступ.....	4
1. Програма навчальної дисципліни.....	5
1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	7
1.5. Анотації дисципліни.....	7
2. Робоча програма навчальної дисципліни.....	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	9
2.2. Зміст дисципліни.....	10
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	14
2.2.2. План лекційного курсу.....	14
2.2.3 План практичних занять.....	17
2.3. Самостійна робота студентів.....	19
2.4. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	23
2.5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	28

Вступ

«Культурологія» - дисципліна, спрямована на збагачення і розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців. Вона дає уявлення про закономірності культурного процесу, етапи розвитку культури, забезпечує розуміння системного зв'язку всіх складових культури – мистецтва, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх форм духовних цінностей, формує світогляд. Пізнання сутності та процесу розвитку культури має бути орієнтоване на формування таких якостей людини, як різнобічна освіченість, висока свідомість, моральність, вміння знаходити порозуміння з представниками різноманітних культур. Значення курсу полягає передусім у тому, що він формує науковий світогляд студентів, загальноосвітній, фаховий і культурний рівень майбутнього спеціаліста.

Основними формами вивчення дисципліни «Культурологія» є лекції, практичні заняття та самостійна робота. Матеріал навчальної дисципліни спрямований на формування вмінь використовувати у повсякденному житті основні терміни та поняття культурології, застосовувати набуті знання для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур.

Програма початкової дисципліни «Культурологія» розроблена на основі: Галузевого стандарту вищої освіти України освітньо-кваліфікаційної характеристики Міністерства освіти і науки України підготовки бакалавра за напрямом «Транспортні технології», К., 2006 р.

Галузевого стандарту вищої освіти України Міністерства освіти і науки України освітньо-професійної підготовки бакалавра за напрямом «Транспортні технології», К., 2006 р.

Робочого навчального плану, Харків, 2006 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Мета, предмет та місце дисципліни (за ОПП)

1.1.1 Мета та завдання вивчення дисципліни формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розгляд культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній. Набуття уяви про типологічні структури культури, особливості культурних епох та стилів, про культурологічний аналіз процесів та явищ.

1.1.2 Предмет вивчення: культура як цілісне суспільне явище та закономірності її розвитку.

1.1.3 Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Вихідна	Дисципліни гуманітарного циклу

1.2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Культурологія (3 / 108 год.)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Суспільно-політичне життя та творча діяльність (Західноєвропейський культурний регіон: 2 / 72 год.)

Навчальні елементи

1. Специфіка культурологічного знання.
2. Первісна культура та її особливості.
3. Культура Стародавнього Сходу.
4. Антична культура.
5. Європейський культурний регіон у структурі світової культури.

ЗМ 1.2 Суспільно-політичне життя та творча діяльність (український світопростір: 1 / 36 год.)

Навчальні елементи

9. Витоки української культури
10. Культура Київської Русі
11. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)
12. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)
13. Українська культура в XX – на початку XXI ст.

1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги

<p align="center">Вміння (за рівнями сформованості) та знання</p>	<p align="center">Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)</p>	<p align="center">Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)</p>
Вміння:		
за певними методиками проводити спостереження за діяльністю людини;	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
використовуючи ознаки синхронічних та діахронічних зв'язків в природному та соціально-культурному просторах, класифікувати результати спостережень за діяльністю, з урахуванням правил поведінки проводити нормування, аналіз та систематизацію результатів спостереження за діяльністю	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
на основі аналізу результатів спостережень за діяльністю за допомогою критеріїв нормування та систематизації визначати культурний контекст	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
з урахуванням визначеного місця окремих соціокультурних елементів у культурному контексті інтегрувати власну діяльність у культурне середовище	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
відтворювати, тлумачити та використовувати у повсякденному житті основні терміни та поняття історії української культури, застосовувати набуті знання для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
Знання:		
Умови формування особи, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури, розуміти роль насильства і не насильства в історії та людській поведінці, моральних зобов'язань людини по відношенню до інших, а також до себе	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
Феномен української культури, її роль в людській життєдіяльності, мати уявлення про способи надбання, зберігання та передачі соціального досвіду, базисних цінностей культури	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
Знати історію культури України, її місце у системі світової культури та цивілізації	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська

Освітньо-кваліфікаційні вимоги визначені відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни.

1.4 Рекомендована основна навчальна література

1. Культурологія: Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник / М.М.Закович, І.А.Зязюн та ін. – К.: Знання, 2004. – 567 с.
2. Кормич Л. І., Багацький В. В. Культурологія: Навчальний посібник. – Харків: Одісей, 2004. – 304 с.
3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: курс лекцій. – К.: ЦУЛ, 2003. – 508 с.
4. Чорний І. В., Перцева В.А. Культурологія. – Харків: Прометей – Прес, 2005. – 232 с.
5. Культурологія. История мировой культуры: Учебник для вузов/Под ред. проф. А.Н.Марковой. – 2-изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2001. – 600с.
6. Історія світової і української культури: Підручник для вищ. закл. освіти / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнерук, В.А.Режко. – К.: Літера ЛТД, 2005. – 464 с.

1.5 Анотація програми навчальної дисципліни

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Мета: формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Значення курсу полягає передусім у тому, що він формує науковий світогляд студентів, загальноосвітній, фаховий і культурний рівень майбутнього спеціаліста.

Предмет вивчення: культура як цілісне суспільне явище та закономірності її розвитку.

Змістові модулі: історична типологія культури та місце культури в сучасному світі.

CULTUROLOGY

Purpose: forming of the system of knowledge about conformities to the law of cultural process, culture as the phenomenon of humanity specific and unique. The value of course consists foremost in that he forms the scientific world view of students, level of future specialist general, professional and cultural.

Article of study in discipline: culture as the integral public phenomenon and conformities to the law of its development.

Semantic modules: historical typology of culture and place of culture in the modern world.

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

Цель: формирование системы знаний о закономерностях культурного процесса, культуре как специфический и уникальный феномен человечества. Значение курса заключается, прежде всего, в том, что он формирует научное мировоззрение студентов, общеобразовательный, профессиональный и культурный уровень будущего специалиста.

Предмет изучения в дисциплине: культура как целостное общественное явление и закономерности ее развития.

Смысловые модули: историческая типология культуры и место культуры в современном мире.

2 РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1 Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS –2 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 72 год.		Статус дисципліни - Нормативна Рік підготовки: 1-й Семестр: 1-й Лекції – 2 год. Практичні – 2 год. Самостійна робота – 68 год. (контрольна робота) Вид підсумкового контролю: 1-й семестр – залік

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 5,5 % до 94,5 %.

Особливе місце у навчальному процесі посідає самостійна робота студентів, що спрямовує на формування практичних навичок роботи студентів зі спеціальною літературою, критичного осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичного й практичного кола проблем дисципліни.

Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

Структура робочої програми навчальної дисципліни «культурологія» наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 Структура навчальної дисципліни «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Спеціальність, спеціалізація, (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ годин	Семестри	Години							Екзамен (семестр)	Залік (семестр)	
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП / КР			РГЗ
6.070101 «Транспортні технології» (заочна форма навчання)	2/72	1	4	2	2		68					1

2.2 Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями і темами

Модуль 1. КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ЗМ 1.1. Суспільно-політичне життя та творча діяльність (Західноєвропейський культурний регіон)

Тема 1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.

Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці. Сучасне розуміння категорії „культура”, її сутність, структура та функції. Культура світова та національна. Цивілізація та культура. Складники та етапи становлення української культури. Фактори, що вплинули на становлення української культури. Особливості української культури – гуманізм та фольклорне підґрунтя.

Тема 2. Первісна культура та її особливості

Загальна характеристика первісної епохи. Періодизація первісної епохи. світосприймання первісної людини. міфологічна свідомість: єдність об’єкта і суб’єкта, предмета і знака. міфи як «педагогіка людського роду». Особливості первісної культури: синкретизм, культура табу.

Особливості палеолітичного мистецтва: анімалізм, реалізм.

Найдавніші форми релігійних вірувань: магія, тотемізм, анімізм, фетишизм.

Тема 3. Культура Стародавнього Сходу

Особливості культурної еволюції країн Стародавнього Сходу. Характерні риси. Досягнення культури Месопотамії та Стародавнього Єгипту: основні винаходи, розвиток мистецтва, освіти та наукових знань, законодавство та релігійні вірування.

своєрідність культурної спадщини Індії та Китаю. Хараппська цивілізація, ведичні знання, індуїзм, джайнізм та буддизм. Успіхи матеріальної культури Стародавнього Китаю, найважливіші наукові відкриття. Релігійно-філософські течії - даосизм і конфуціанство

Значення культури Стародавнього Сходу для людської цивілізації.

Тема 4. Антична культура

Періодизація історичного і культурного розвитку Античності. Крито-мінойська й мікенська цивілізації. Формування античного поліса. Антропоцентризм. Перші пам'ятки літератури в Європі – «Іліада» та «Одіссея». Розвиток ліричної поезії, трагедії та комедії. Зародження і розвиток театру в Стародавній Греції. Освіта і наука. Стародавні Олімпійські ігри. Розвиток архітектури і скульптури. Елліністичний період в історії культури. Значення культури Стародавньої Греції для сучасності.

Тема 5. Європейський культурний регіон у структурі світової культури

Динаміка культурно-історичних процесів у Європі. Гуманізм і гуманістична спрямованість європейської культури. Мистецтво в структурі європейської культури: романський і готичний стилі в середньовічній культурі; мистецтво епохи Відродження; особливості Північного Відродження; бароко, класицизм, романтизм, реалізм, модернізм.

Наука і освіта як чинники розвитку європейської культури: виникнення університетів, особливості організації навчального процесу, сторінки повсякденності студентської молоді.

Релігія в структурі європейської культури.

Значення християнства для розвитку європейської культури.

ЗМ 1.2 Суспільно-політичне життя і творча діяльність (Український світопростір)

Тема 6. Витоки української культури

Проблема походження української культури. Фактори, що впливали на її становлення, особливості української культури. Поняття національного характеру й самобутності культури. Складники української культури.

Ранні форми культури на українських землях. Трипільська культура. Культура стародавніх слов'ян. Особливості української міфології. Язичництво.

Тема 7. Культура Київської Русі

Визначні центри давньоруської культури. Прийняття християнства на Русі та його роль у подальшому розвитку культури. Розвиток архітектури, живопису, прикладного мистецтва й музики, особливості давньоруського мистецтва.

Виникнення словянської писемності, школа і освіта у Київській Русі.

Література, літописання, фольклор.

Тема 8. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)

Суспільно - політичні та історичні обставини розвитку української культури. Україна і західноєвропейські культурні впливи.

Освіта і наука в українській духовності. Братські школи як осередки знань і національного духу. Києво-Могилянська академія як духовний, навчальний

та науково-культурний центр східного і південного слов'янства. Розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.

Виникнення і розвиток книгодрукування в Україні. Пересувні друкарні.

Формування українського театрального мистецтва. Кобзарство як культурний феномен. Пісні та думи України.

Джерела й основні риси українського бароко. Полемічна література.

Меценатство в Україні (К.Острозький, Г.Гулевичівна, П.Могила, І.Мазепа). Видатні діячі української культури: Ф.Прокопович, Г.С.Сковорода, М.С.Березовський.

Тема 9. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)

Початок українського культурного відродження. Кирило-Мефодіївське братство, «Руська трійця». Репресії царизму проти української культури.

М.П.Драгоманов – засновник українознавства у світовій науці. Переміщення центру національно-культурного руху в Галичину. Діяльність М.Шашкевича, О.Духновича. Т.Г.Шевченко і українська культура. Український культурний рух на початку XX століття. Продовження традицій українського меценатства: Ф.Симиренко, Є.Чикаленко, М.Аркас, Б.Ханенко, В.Тарновський, Г.Галаган. Реакція та утиски українського культурного життя.

Тема 10. Новітня українська культура

Культура і духовне життя в Україні у 1917 – 1920 рр. Політика українізації та її вплив на розвиток культури. Культурне піднесення 1920-х років. Становище культури в Україні в 1930-х рр. «Розстріляне Відродження».

Культура і духовне життя в Україні часів хрущовської «відлиги». Тенденції сучасного національно-культурного відродження. Культурні надбання української діаспори.

2.2.1 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання.

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2 / 72				
ЗМ 1.1. Суспільно-політичне життя та творча діяльність (Західноєвропейський культурний регіон)	40	1	1		38
ЗМ 1.2 Суспільно-політичне життя та творча діяльність (український світопростір)	32	1	1		30

2.2.2 План лекційних занять

Лекція - форма навчального заняття, найголовнішим завданням якої є викладення основ історії української культури, ознайомлення з новітніми науковими досягненнями у даній царині, озброєння студентів методологією предмета та самостійної роботи над ним. Подальшу роботу студент повинен виконувати самостійно.

Тема 1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці - 2 год.

1. Поняття культури.
2. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.
3. Сучасне розуміння категорії „культура”, її сутність, структура та функції.
4. Культура світова та національна.

Тема 2. Первісна культура та її особливості

1. Загальна характеристика первісної епохи та її періодизація.
2. Характеристика первісних форм релігійних вірувань.
3. Палеолітичне мистецтво, його синкретичний характер, перші здобутки.

Тема 3. Культура стародавнього сходу

1. Суть традиційних культур Сходу .
2. Досягнення культури народів давньої Месопотамії та Стародавнього Єгипту.
3. Своєрідність культурної спадщини Індії та Китаю.
4. Взаємовплив культур Стародавнього Сходу, їх роль у формуванні європейської культури.

Тема 4. Антична культура

1. Умови формування культури античності, її особливості та періодизація.
2. Кріто – мікенська цивілізація. Грецька міфологія.
3. Наука, література і мистецтво в Стародавній Греції.
4. Стародавні Олімпійські ігри.
5. Значення культури античної Греції для сучасності.

Тема 5. Європейський культурний регіон у структурі світової культури

1. Динаміка культурно-історичних процесів у Європі.
2. Гуманізм і гуманістична спрямованість європейської культури.
3. Мистецтво в структурі європейської культури.
4. Наука і освіта як чинники розвитку європейської культури.
5. Релігія в структурі європейської культури.

Тема 6. Витоки української культури

1. Особливості української культури.
2. Проблема походження української культури.
3. Стародавні археологічні культури на українських землях. Трипільська культура.
4. Міфологія української землі. Язичництво.

Тема 7. Культура київської русі

1. Київська Русь — якісно новий етап у розвитку слов'янської культури.
2. Християнізація — рушій нового культурного процесу.
3. Виникнення слов'янської письменності. Школа, освіта.
4. Особливості давньоруського мистецтва.

Тема 8. Культура України героїчної доби (X –XVIII ст.)

1. Суспільно - політичні та історичні обставини розвитку української культури.
2. Освіта і наука в українській духовності:
  - а) братські школи як осередки знань і національного духу;
  - б) Києво-Могилянська академія як духовний, навчальний та науково-культурний центр східного і південного слов'янства;
  - в) розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.
3. Виникнення і розвиток книгодрукування в Україні.
4. Формування українського театрального мистецтва.
5. Джерела й основні риси українського бароко.

Тема 9. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –початок XX ст.)

1. Початок українського національного відродження.
2. Громадсько –політичні рухи в Україні.
3. Наука в системі культури.
4. Доба реалізму: розвиток українського мистецтва.
5. Репресії царизму проти української культури.

Тема 10. Українська культура в XX – на початку XXI ст.

1. Культура і духовне життя України в 1917–1920 рр.
2. Українська культура в перші десятиліття радянської влади: культурне піднесення 1920-х років і „Розстріляне відродження”.
3. Розвиток культури в УРСР в 40–80-х роках XX ст. Дисидентський рух.

4. Культурні надбання української діаспори.
5. Тенденції сучасного національно-культурного відродження.

2.2.3. Плани практичних (семінарських) занять

Тема 1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці - 2 год.

1. Поняття культури.
2. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.
3. Сучасне розуміння категорії „культура”, її сутність, структура та функції.
4. Культура світова та національна.

Тема 2. Первісна культура та її особливості

1. Загальна характеристика первісної епохи та її періодизація.
2. Характеристика первісних форм релігійних вірувань.
3. Палеолітичне мистецтво, його синкретичний характер, перші здобутки.

Тема 3. Культура стародавнього сходу

1. Суть традиційних культур Сходу.
2. Досягнення культури народів давньої Месопотамії та Стародавнього Єгипту.
3. Своєрідність культурної спадщини Індії та Китаю.
4. Взаємовплив культур Стародавнього Сходу, їх роль у формуванні європейської культури.

Тема 4. Антична культура

1. Умови формування культури античності, її особливості та періодизація.
2. Кріто – мікенська цивілізація. Грецька міфологія.
3. Наука, література і мистецтво в Стародавній Греції.
4. Стародавні Олімпійські ігри.
5. Значення культури античної Греції для сучасності.

Тема 5. Європейський культурний регіон у структурі світової культури

1. Динаміка культурно-історичних процесів у Європі.
2. Гуманізм і гуманістична спрямованість європейської культури.
3. Мистецтво в структурі європейської культури.
4. Наука і освіта як чинники розвитку європейської культури.
5. Релігія в структурі європейської культури.

Тема 6. Витоки української культури

1. Особливості української культури.
2. Проблема походження української культури.
3. Стародавні археологічні культури на українських землях. Трипільська культура.
4. Міфологія української землі. Язичництво.

Тема 7. Культура київської русі

1. Київська Русь — якісно новий етап у розвитку слов'янської культури.
2. Християнізація — рушій нового культурного процесу.
3. Виникнення слов'янської писемності. Школа, освіта.
4. Особливості давньоруського мистецтва.

Тема 8. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)

1. Суспільно - політичні та історичні обставини розвитку української культури.
2. Освіта і наука в українській духовності:
  - а) братські школи як осередки знань і національного духу;
  - б) Києво-Могилянська академія як духовний, навчальний та науково-культурний центр східного і південного слов'янства;
  - в) розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.
3. Виникнення і розвиток книгодрукування в Україні.
4. Формування українського театрального мистецтва.
5. Джерела й основні риси українського бароко.

Тема 9. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –початок XX ст.)

1. Початок українського національного відродження.
2. Громадсько –політичні рухи в Україні.
3. Наука в системі культури.
4. Доба реалізму: розвиток українського мистецтва.
5. Репресії царизму проти української культури.

Тема 10. Українська культура в XX – на початку XXI ст.

1. Культура і духовне життя України в 1917–1920 рр.
2. Українська культура в перші десятиліття радянської влади: культурне піднесення 1920-х років і „Розстріляне відродження”.
3. Розвиток культури в УРСР в 40–80-х роках XX ст. Дисидентський рух.
4. Культурні надбання української діаспори.
5. Тенденції сучасного національно-культурного відродження.

2.3. Самостійна робота студентів

Для оволодіння матеріалом дисципліни "культурологія", окрім аудиторної роботи, потрібно значну увагу приділяти самостійній роботі.

Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основні види самостійної роботи: вивчення додаткової літератури; підготовка індивідуальної творчої роботи; підготовка до проміжного модульного й підсумкового контролю.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ З КУЛЬТУРОЛОГІЇ

1. Найдавніші форми релігійних вірувань.
2. Палеолітичний живопис.
3. Виникнення писемності на Стародавньому Сході.
4. Шумеро - аккадська культура.
5. Законодавство на Стародавньому Сході.

6. Епос про Гільгамеше – видатна пам’ятка культури.
7. Перші публічні бібліотеки.
8. Релігійні вірування давніх єгиптян.
9. Великі піраміди Єгипту: історія і сучасність.
10. Варни і каста в історії індійської культури.
11. Наукові досягнення народів Стародавнього Сходу.
12. Буддизм: виникнення, розповсюдження, вчення.
13. Мистецтво на Стародавньому Сході.
14. Традиції в китайській культурі.
15. Філософська концепція буття Конфуція.
16. Стародавні Єгейські цивілізації та їх культура (Мікени, Тиринф, о. Крит та ін.)
17. Видатні дослідники та епохальні відкриття (Г.Шліманн, А.Еванс, П.Ботта, Г.Картер та ін.)
18. Люди, обряди та звичаї Давньої Греції.
19. Давньогрецька поетеса Сапфо : життя та творчість.
20. Театр Стародавньої Греції.
21. Афінський акрополь.
22. Давньогрецький скульптор Фідій.
23. Загадка етрусків.
24. Люди, обряди та звичаї Стародавнього Риму.
25. Римські бібліотеки.
26. Класичний стиль мистецтва Античної Греції та Риму.
27. Міфічний тип культурної свідомості.
28. Міфологія народів світу в структурі культури.
29. Обряди й традиції в африканській культурі.
30. Мусульманська культура.
31. Роль християнства в розвитку культури середньовічної Європи.
32. Рицарська культура в Європі.
33. Романський і готичний стилі в Середньовічній Європі.
34. Офіційна і народна „сміхова” культура в середні віки.
35. Середньовічні школи і університети.
36. Студенти в середньовічній Європі.
37. Поезія та література європейського середньовіччя.
38. Перші друковані книги й газети в Європі.
39. Інквізиція. Доля передових учених та письменників у середньовічній Європі.
40. Гуманістичні ідеї європейських культур.

41. Перший гуманіст Європи – Ф.Петрарка.
42. Універсальний геній Леонардо да Вінчі.
43. Раннє Відродження в Італії.
44. Живопис високого італійського Відродження.
45. Особливості північного Відродження: І. Босх, П. Брейгель Старший, А. Дюрер, Л. Кранах Старший та ін.)
46. Утопізм Т. Мора і Т. Кампанелли.
47. Література епохи Відродження .
48. Духовна революція М. Лютера і основи нової моралі.
49. Основні протестантські деномінації.
50. Розвиток європейської науки у XVII ст..
51. Своєрідність європейської культури XVII ст.
52. Європейський класицизм XVII- XVIII ст..
53. Універсальні генії епохи Просвітництва.
54. Європейський художній стиль рококо.
55. Європейська культура XIX ст..
56. Від романтизму до реалізму.
57. Імпресіонізм.
58. Творчі пошуки і досягнення в художній культурі XX ст.
59. Масова культура в XX ст..
60. Образотворче мистецтво XX ст.. від модерну до постмодернізму.
61. Ментальність як феномен культури.
62. Скіфська культура.
63. Українська демонологія.
64. Трипільська культура.
65. Етнос як носій культури.
66. Стародавні слов'янські культури на території України.
67. Іконопис: історія та сучасність.
68. Давньоукраїнські літературні пам'ятки – культурні цінності прашурів.
69. „Повчання дітям” Володимира Мономаха – книга культурного буття.
70. "Слово о полку Ігоревім" – шедевр давньоруської художньої літератури.
71. Культурні контакти Київської Русі .
72. Найдавніші пам'ятки писемності Київської Русі.
73. Слов'янська міфологія як феномен культури.
74. Язичництво як світоглядна та культурна система.
75. Кам'яне зодчество Київської Русі.
76. Монументальний живопис Київської Русі.

77. Запорізька Січ: побут, звичаї, традиції, культура.
78. Братські школи як осередки знань і національного духу.
79. Києво-Могилянська академія як науково-культурний центр.
80. Розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.
81. Видатні вихованці Харківського колегіуму.
82. "Пересопницьке Євангеліє" як пам'ятка староукраїнської культури.
83. Культурний діяч Костянтин Острозький.
84. Книгодрукування в Україні. І. Федоров.
85. Звичаї українського народу.
86. Гуманістична думка в Україні.
87. Ренесансні архітектурні ансамблі в Україні.
88. Джерела й особливості українського бароко.
89. Міська культура як чинник свободи.
90. Пісні та думи України. Кобзарство як культурний феномен.
91. Музична культура в Україні XVIII ст. (М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський).
92. Український філософ Г.С.Сковорода.
93. Видатні меценати України XVI- XVIII ст.
94. І. Мазепа як меценат і культурний діяч.
95. Т.Г. Шевченко – поет і художник.
96. Меценатство в Україні у XIX- на початку XX ст..
97. Видатні художники Харківщини (І.Репін, С.Васильківський та ін.)
98. Походження і розвиток українського театру.
99. Архітектурні пам'ятки Києва.
100. Архітектурні пам'ятки Харкова.
101. Розвиток української науки у XIX ст..
102. Модерн в українській культурі.
103. Харків як освітній і науковий центр України.
104. Культурне значення національних ідей.
105. Українська культура у 1920 -1930-ті роки.
106. Особливості національно-культурного розвитку України в умовах тоталітаризму.
107. Поетична хвиля українського кінематографа (О.П. Довженко, С. Параджанов, І. Миколайчук та ін.).
108. Сатира і гумор як надбання української культури.
109. Видатні діячі культури українського походження.
110. Знамениті харків'яни.

2.4 Система поточного й підсумкового контролю знань студентів

В організації навчального процесу застосовується поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють під час лекційних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми і виконання конкретних завдань. Поточний контроль (тестування) проводиться та оцінюється за питаннями, які винесені на самостійну роботу.

Підсумковий контроль виконують з метою оцінювання результатів навчання студентів. Загальна оцінка кожного змістового модулю складається з поточних оцінок і з оцінки виконання модульної контрольної роботи.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється із використанням наступних форм:

1. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.
2. Проведення модульного контролю.
3. Проведення екзамену.

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання наведені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання.

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)		Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 1.1	Тести поточного контролю Самостійна творча робота (реферат)	30 20
ЗМ 1.2	Тести поточного контролю підсумковий тест	10 40
Всього за модулем 1		100%

Порядок поточного оцінювання знань студентів денної форми навчання

Поточне оцінювання здійснюється під час лекційних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування лекцій;
- 2) виконання самостійного завдання;
- 3) виконання поточного контролю;
- 4) виконання проміжного модульного контролю.

Оцінку "відмінно" ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом або його усної відповіді за усіма чотирьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, винесених для самостійного опрацювання.
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в індивідуальній творчій роботі, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль за виконанням поставлених задач здійснюється протягом усього семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом двох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20% за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання.

Робота студента в аудиторії оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;

- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на самостійну роботу. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і виконані самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовим модулем проводиться поточне тестування на лекції (табл. 2.9) і кожному студенту виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів.

Проміжний модульний контроль

Проміжний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації, здійснюють у вигляді тестування.

Після вивчення тем 1 - 5 (ЗМ 1.1) студенти виконують тестові завдання до першого змістового модуля. Відповідно, після вивчення тем 6 - 10 (ЗМ 1.2) - тестові завдання або контрольну роботу до другого змістового модуля. За результатами роботи на кожній лекції студент отримує відповідну кількість балів.

У відповідності до програми навчальної дисципліни "культурологія" тестування проводять на останньому лекційному занятті з кожного змістового модулю. Загальна тривалість тестів з модуля 1 "Європейський культурний регіон" – 1,0 година (по 0,33 години на опрацювання одного тесту з одного змістового модуля). Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються критерії оцінювання. Для кожного тестового завдання розроблена шкала оцінювання, яка надається викладачем на розгляд студентів до проведення тестового контролю.

Тести для проміжного модульного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Проведення заліку з Модулю.

Умовою допуску до заліку є:

- сума накопичених балів за двома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 % (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою);

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 Критерії оцінювання.

За шкалою ECTS	За шкалою ВНЗ	За раціональною шкалою	Коментар
1	2	3	4
A	90-100 %	відмінно	Студент виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. Студент дав понад 90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i> .
B	80-90 %	дуже добре	Студент виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. Студент дав понад 76-83% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i> .

1	2	3	4
C	70-80 %	добре	<p>Студент виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але допустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 83-90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
D	60-70 %	задовільно	<p>Студент виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів з яких може усунути самостійно.</p> <p>Студент дав понад 60-67% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
E	50-60 %	достатньо	<p>Студент виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.</p> <p>Студент надав понад 68-75% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i></p>
FX	25-50 %	незадовільно з можливістю повторного складання	<p>Студент має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу з дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до перездачі дисципліни.</p> <p>Студент дав менше 60% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>

1	2	3	4
F	0-25 %	незадовільно з обов'язковим вивченням дисципліни	Студент не має знань зі значної частини навчального матеріалу; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни. Студент дав менше 55% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i> .

2.5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 2.11 Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Культурологія: Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник / М.М.Закович, І.А.Зязюн та ін. – К.: Знання, 2004. – 567 с.	Основна література використовується протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
2. Кормич Л. І., Багацький В. В. Культурологія: Навчальний посібник. – Харків: Одиссей, 2004. – 304 с.	- // -
3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: курс лекцій. – К.: ЦУЛ, 2003. – 508 с.	- // -
4. Чорний І. В., Перцева В.А. Культурологія. – Харків: Прометей – Прес, 2005. – 232 с.	- // -
5. Культурологія. История мировой культуры: Учебник для вузов/Под ред. проф. А.Н.Марковой. – 2-изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2001. – 600с.	ЗМ 1. (1 – 8)
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. Бичко А.К. та ін. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій. — К., 1992.	ЗМ.1 – 2.
2. Энциклопедический словарь по культурологии / Под общ. ред. АА. Радугина. — М., 1997.	ЗМ.1 – 2.
3. Бокань В. Культурологія: Навч. посібник. — К., 2000.	ЗМ.1 – 2.
4. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури: Навч. посібник. — Харків, 1999.	ЗМ.1 – 2.

1	2
5. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1998.	ЗМ 2. (9 – 13)
6. Воропай О. Звичаї нашого народу. – К., 1993.	ЗМ 2. (10 – 11)
7. Токарев С.А. Ранние формы религии.- М.,1990.	ЗМ.1 (2)
8. Фрезер Д.Х. Золотая ветвь. – М.,1980.	ЗМ.1 (2)
9. Древние цивилизации. – М.,1990.	ЗМ.1 (3)
10. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М.,1988.	ЗМ.1 (4)
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Культурологія. Методичні рекомендації до самостійної роботи та практичних занять (для студентів 1 курсу денної і заочної форм навчання за напрямками підготовки 6.070101 – «транспортні технології», 6.080101 – «Геодезія, картографія та землеустрій») – Харків, ХНАМГ, 2009.	1-13
2. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи з гуманітарних дисциплін / Упоряд. А.С. Зорик. - Х.: ІОЦ ХДАМГ, 2003. – 36 с.	1-13.
3. Культурологія. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт (для студентів 1 курсу заочної форми навчання спеціальностей 6.070101 «транспортні технології», 6.080101 «Геодезія, картографія та землеустрій»)/ Укл. Рябченко О.Л., Жванко Л.М., Фесенко Г.Г., Яцюк М.В. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 28 с.	1-13
4. Наочність до курсу «Культурологія» на електронних носіях (диски CD-R), мультимедійний курс лекцій «Культурологія».	1- 13.
Цифровий репозиторій ХНАМГ // www.ksame.ua	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Рябченко Ольга Леонідівна

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «**Культурологія**» для студентів 1 курсу за напрямками підготовки 6.070101 – «Транспортні технології (за видами транспорту)»

План 2009, поз. 322 Р

Підп. до друку 05.11.2010 р.
Друк на ризографі
Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 1,3
Зам. № 6505

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001